

Afasie bij hersentumoren: een andere stoornis dan afasie na CVA?

Marke Donders-Kamphuis
AfasieConferentie
30 september 2022

VKL Vereniging voor Klinische Linguïsten

1

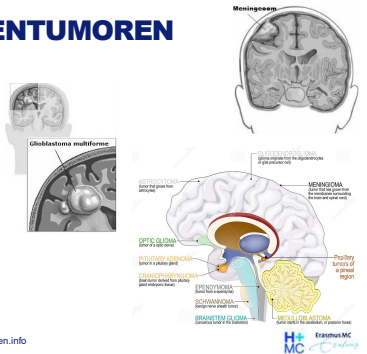
SOORTEN HERSENTUMOREN

Primaire hersentumoren

- Meningeomen (180-360 per jaar)
- Schwannoom/neurinoom (320)
- Gliomen (1200)

Secundaire hersentumoren

- Metastasen o.a. van
  - Longcarcinoom
  - Mammacarcinoom
  - Melanoom

www.kanker.nl, www.dreamstime.com, www.hersentumoren.info

2

SOORTEN GLIOMEN

Laaggradig (LGG) WHO Graad I en II Groeit langzaam, "neuroplasticeit" Mutatie naar HGG	Hooggradig (HGG) WHO Graad III en IV Groeit snel, geen "neuroplasticeit"
--	---

Overleving
II: 5-13 jaar

Oligodendroglioom
Astrocytoom

Glioblastoom (GBM)
Metastase

Overleving
III: 3,5-8 jaar
IV: 12-15 maanden

Desmurget et al. 2007, www.radiopeedia.org, www.rvvn.org

3

BEHANDELING

- Wait and scan
- Biopt
- (Wakkere) Operatie
- Radiotherapie
- Chemotherapie

www.unsplash.com

4

OORZAKEN VAN STOORNISSEN

- Locatie
- Volume
- Oedeem
- Epilepsie
- Behandeling
  - Operatie, radiotherapie, chemotherapie, anti-epileptica, corticosteroiden

Bergo et al. 2019, Klein et al. 2012

5

INCIDENTIE EN ERNST VAN AFASIE

Incidentie

- Na CVA 30%
- Gliomen 16-63% (voor de behandeling)
LGG < HGG

Ernst

- CVA > gliomen
- HGG > LGG

Antonson et al. 2018, Uzerman et al. 2018, McGirt et al. 2009, Tandon et al. 1993, Thomas et al. 1995, Whittle et al. 1998, Wilson et al. 2015, Noll et al. 2015, Van Kessel et al. 2019, 2019, Engeller et al. 2006,

6

SUBTYPES VAN AFASIE

- Na CVA vaak globale afasie
- LGG milde afasie met woordvindproblemen, niet alle taaldomeinen

Comparison of aphasia subtypes after stroke and brain tumor resection

Davie et al. 2009, Miceli et al. 1981, Haas et al. 1982, Wilson et al. 2015

7

AFASIA BIJ HGG

- HGG = globale afasie
- Alle taaldomeinen aangedaan
- Ernstige afasie

→ Meer vergelijkbaar met afasie na CVA

Donders-Kamphuis et al.2022, Thomas et al. 1995,

8

SPECIFIEKE SYMPTOMEN IN LGG

Inferieure frontale gyrus
Syntaxis

Angulaire gyrus
Schrijven

Arcuate fasciculus
Nazeggen

De Witte et al. 2015, Van Ierschoot et al. 2018

9

DYNAMISCHE AFASIE

- Locatie letsel hoog frontaal: supplementaire motorische schors
- Taal genereren en initiëren

- Ontstaat binnen 24 uur na OK
- Bij 80% spontaan herstel binnen twee maanden

Symptomen

- Eerste dagen bijna geen spontane taal
- Benoemen, nazeggen en begrip relatief intact

Satoer et al. 2013, Palmisciano et al. 2022

10

DIAGNOSTISCH BEHANDELEN

Dynamische afasie

- Spontane taalanalyse
- Aanvullingen
- Zinnen genereren
- Beschrijven van afbeeldingen
- Formuleren in de context
- TAXS
- Reactietijd
- Taal of cognitie? Consult neuropsycholoog

Satoer et al. 2013, Holper-Bos et al. 2022

11

INTERNATIONALE AFASIE TESTEN

- Ontwikkeld voor afasie bij CVA en matig-ernstige afasie
- Vaak een samengestelde score voor de gehele test

≠ niet sensitief voor afasie bij LGG

Brownssett et al. 2019, Mooijman et al. 2021, Moritz-Gasser et al. 2012, Satoer et al. 2022

12

KLACHTEN IN ANAMNESE LGG

- Woordvindingsproblemen
  - Meer inspanning
  - Onder tijdsdruk
  - Stressvolle situaties
  - Snel afgeleid
  - Vermoeidheid
- # gerelateerd aan score op taaltesten

Ake et al. 2022, Brownsett et al. 2019, Mooijman et al., 2021

13

WELKE TESTEN DAN BIJ LGG?

- Complexe testen, normen per subtest
- Spontane taalanalyse
- Testen voor milde afasie
  - Diagnostisch Instrument voor Milde Afasie (2023?)
- Fluency (semantisch en fonologisch), normen vanuit neuropsychologie
- Benoemen: niet alleen accuratesse maar ook REACTIETIJD

Brownsett et al. 2019, Clément et al. 2022, Mooijman et al. 2021, Moritz-Gasser et al. 2012, Papagno et al. 2012, Satoer et al. 2022

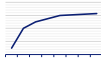

14

HERSTELVERLOOP

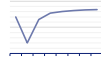
CVA

- Van snel herstel eerste dagen naar langzamer eerste maanden
- 80% milde of geen afasie jaar post-onset

LGG na wakkere resectie

- Achteruitgang kort na OK
- Herstel bij meeste patiënten binnen drie maanden – een jaar

HGG

- Stabiel, verbetering, verslechtering

Ei Hachoui et al. 2013, Finch & Copland 2015, Mooijman et al. 2021, Satoer et al. 2013, Wilson et al. 2015, Sinha et al. 2022

15

REVALIDATIE

- Enkele publicaties: verbetering taal door revalidatie
  - Algemene revalidatie studies
  - Gemixte groepen tumoren
  - Uitkomst: "taal is verbeterd"
  - Geen taaltesten of beschrijving inhoud therapie
- Timing van revalidatie?
  - Spontaan herstel afwachten?
  - Bij slechte prognose?

Roberts et al. 2014, Khan et al. 2014, Shahpar et al. 2018

16

SAMENVATTEND

Afasie bij hersentumoren: een andere stoornis dan afasie na CVA?

- Laaggradige gliomen
- Specifieke afwijkingen
  - Uitdaging voor diagnostiek en behandeling

CVA ≠ LGG

- Hooggradige gliomen
- Redelijk vergelijkbaar met afasie na CVA
  - Andere zaken spelen een rol in keuze voor en vorm van behandeling

CVA ~ HGG

Erasmus MC

17

DANKWOORD

VKL Bestuur Vereniging voor Klinische Linguïstiek

Promotoren	Clemens Dirven	Arnaud Vincent	Djaina Satoer
Erasmus MC	Eelke Bos Joost Schouten Jochem Spoor Marion Smits	Ismail Eralp Markus Klimek Jasper Gerritsen Yvette de Haan	Ellen Collée Saskia Mooijman Evy Visch Elke De Witte
H+ MC	Marika Broekman Fred Kloet Rob Nabuurs Rishi Nandoe Tewarie	Wim van Alphen Wim Engelbrecht Sara Galli Stephanie Lequin	Christa Docter Nyhree van Drie Claudine Nogaredo Lara Fritz

Erasmus MC

18